

8° Theol. 5130

W

Flutten

Julius

Dialogus viri ejus-
pam eruditissimi, festi-
vus sane ac elegans, quomodo Julius, II.
Pell. post mortem coeli fores pulsando,
ab janitore illo S. Petro, intro mitti
nequiverit, quanquam dum viveret san-
ctissimi, atq; adeo sanctitatis
nomine appellatus totq; bel-
lis foeliciter gestis prae-
clarus, Dominum Coeli
futurum se esse
speravit.

Interlocutores.

Julius. Genius. S. Petrus.

Lector, risum cohibe.

v. Junij 8. 185.

INTERLO

CVTORES IVLIVS
II. GENIVS. ET
PETRVS.

VLIVS. II. P. M. Quid hoc mali est: nō apium fore? Opinor aut mutatā, aut certe turbatā seram. GENI. Quā potius vide, ne tu nō attuleris clauē quā oportet, neq; cū eadē aperitur hoc ostiū qua arca numaria, atq; adeo cur nō utranq; huc attulisti: nā ista quidē potētiae clavis est, nō sciētiae. IVL. Imo mihi prēter hāc nulla unquā fuit: neq; uideo quid opus sit illa, quū hāc adsit. GEN. Nec ego sane. at nisi qd interim excludimur. IVL. Effruesce mihi bilis, pulsabo fores. Heus heus, aperite hoc actum aliquis ostiū. Quid hoc rei est: nemon pdit: quid ita cessat hic ianitor? stertit opinor adprope potus. GE. Vt hic ex se metū omnes. PE. Bene habet q; portam habem⁹ adamantinā, alioq; fores hic q; q; ē, p̄fregisset. Gigantē aliquē, aut satrapam, urbium euersorem oportet adesse. Sed
Aij

o deū immortalē, quā hic cloacam olfacio. Nō statim aperiā ostium, sed hic e fenestella cancellas
ta prospectans, quid portenti sit cognoscā. Quis
es? aut quid tibi uise? **IV.** Quin tu fores aperis
quātū potes, qui si tuo fingi uoluisses officio, ob
uiā oportuit uenisse uel uniuersa coelitum pom-
pa. **PE.** Satis imperiose. At tu mihi prius expo-
nito quis nā sis. **IV.** Quasi uero ipse nō uideas.

PE. Videas? Ego uero noui & hactenus nōn
uisum spectaculum uideo, ne dicam monstrum.

IVL. At ni plane cæcus es, agnoscis opinor
clauem hanc, si quercum auream ignoras, Et uis-
des triplicem coronam, necno n undiq; gēmis et
auro lucentē pallam. **PE.** Equidē argenteam
clauem utcunq; agnosco, licet & solam, & multo
dissimilē ijs q̄s olim mihi uerus ille pastor eccl̄e
mihi tradidit Christ⁹. Porro Coronā istam tam
superbam, qui quesō possim agnoscere: quā nec
barbarus unq; tyrānnus ausus est gestare: nedū
is qui huc admitti postulet. Nam palla qdē ista
nihil me mouet: qui gēmas & aurum perinde ut
rudera semper calcarim, atq; contempserim. Sed
quid est hoc? video passim & in clauī, & in coro-
nā, & in palla notas sceleratissimi caupōis, & im-
postoris, mei quidē prenominis, sed nō institui
Simonis, quem ego quondam Christi præsidio

deieci. **IV.** Mitte nugas istas, si sapiis. nā ego si ne-
scis, sū Iulī⁹ ille ligur, & agnoscis, ni fallor, duas
lras. **P.M.** nisi oīno lras nullas didicisti. **PE.** Sig-
nificare opinor, Pestē Maximā. **GE.** Ha ha ha,
ut hic diuinator rem acu tetigit. **IVL.** Imo Pō-
tificē Maximū. **PET.** Ut ter maximus sis, ac
magis etiā q̄ Mercurius ille Trimegistus, huc
nō recipieris: nisi fueris optim⁹, hoc est sanctus.

IVL. Atq; adeo si qd ad rem pertinet appella-
lari sanctum, nimitū impudens es, qui mihi cum
eteris aperire fores: cum tu tot iam seculis tan-
tūmodo sanctus dicaris, menullus unq; uoca-
rīt, nisi sanctissimū. Extant sex millia bullarum.

GEN. Vere bullarum. **IV.** In quibus non
semel sanctissimus dominus nominor, imo iam
sanctitatis nomine denotabar, nō sancti: ut quic⁹
quid mihi libuisset, **GE.** etiā temulēto, **IV.** id
sanctitatem sanctissimi dñi Iulij dicerent fecisse.

PE. Quin tu igit ab istis adulatoribus cælum
postulato, qui te sanctissimū fecerūt: & iḡdem tri-
buant felicitatē, qui dederūt sanctitatē. Quanq̄
usq; adeo nihil interesse censes, dicaris sanct⁹, an
sis? **IVL.** Irritor. si uincere modo licuisset, ego
tibi istam nec sanctitatē inuiderē, nec felicitatem.

PE. O vocem sanctissime mētis indicem: q̄q̄
& alioquin ego te iam dudū oculis totū collus

Aiiij

frās, mīta ī pietatis, nullā in te sctimonīe notā
anīaduēro. Quidē sibi uult nouus iste comī-
tatus, tam non pōtificius: nā viginti ferme milia
tecum adducis: nec ullū in tanta conspicio turba
cui uel uultus sit Cristian⁹. Video teterrimā ho-
minum colluuiem, nihil preter fornices, teme-
rum, ac puluerem bombardicum olentium.
Latrones conducticij mihi vident, uel larue po-
tius tartareg, huc ab inferis eruisse, ut coelo bella
moueant. Iam teipm quo magis ac magis con-
teplor, hoc min⁹ ullū video apostolici viri uesti-
gium. Principio quid hoc monstri est, qd cū sup-
ne sacerdotis ornatū geras, idē inuis armis cruz-
entatis totus horres, crepasq? Ad hęc, q̄ truces
oculi, q̄ contumax os, q̄ minax frons, q̄ elatū &
arrogans supcilium. Nam pudet dicere, ac piget
interim videre, nullā corporis partē nō cōspur-
catā notis prodigijs ac abominādē libidinis.
Vt ne dicam, qd etiam nū totus & ructas & oles
crapulā actemetū, ac mihi quidē modo uomu-
isse videris. Vtiq? is est totius corporis habitus,
ut nō tam etate morbisue, q̄ crapula viet⁹, mar-
cidus, ac fractus videaris. GE. Vt graphice hūc
suis depinxit coloribus PE. Tamen si video te iā
dudū mihi supercilio minantē, tamen haud q̄o
reticere, qd sentio. Suspicio pestilentissimū illū
Iulium ethnicū ab inferis rediisse personatum, ut

me videat: adeo tibi cū illo cōueniunt omnia.

IV. Ma. di. si. PE. Quid dixit? GE. Iratus est.
Ad hanc vocem nemo cardinaliū nō fugitabat:
alioqui fustem illū sanctissimi sensurus, preter-
tim a conuiuio. PE. Tu mihi uidere probe cal-
lere sensum hominis: proinde dic mihi, quis est?

GE. Ego sum magn⁹ ille Iulij genius. PE. Imo
malus opinor. GE. Qualiscunq? sum, Iulianus
sum. IVL. Quin tu nugas istas missas facis, ac
fores aperis: nisi mauis effringi. qd multis opus
est: uides cuiusmodi ducam comites? PE. Sane
uidēo latrones exercitissimos. verum ne sis in-
scius, hęc fores tibi sunt alijs armis expugnandę

IVL. Verborū inquā, iam satis. Ni ppere pa-
res, excōmunicationis fulmen uel in te torques
bo, quo sūmos aliquādo reges, atq? adeo regna
terrui. Bullā vides iam in hęc paratā? PE. Qd
malum fulmē, qd tonitru, quas bullas, q̄s ama-
pullas mihi narras obsecro: nā istorū nihil unq̄
audiuim⁹ a Christo. IVL. At senties nisi pares

PE. Si quos olim istis fumis territasti, nihil ad
hunc locum: hic ueris agas oportet. bene factis,
non maledictis hęc arx expugnat. Sed queso te,
tu mihi fulmē excōmunicationis minitaris: dic
quo iure? IV. Optimo, quando iam priuatus
es, nec aliud q̄ quilibet priuatus sacerdos, imo

ne sacerdos quidem, ut consecrandi impotens.

PE. Nempe quia mortuus opinor. IVL. Videlicet. PE. At ista quidē ratione, nihilo mihi prestat plus quā mortuus. IV. Imo quādiu cardinales de nouo pontifice subrogando litigāt, mea est administratio. GE. Vt ad hūc vitę somnia sonat. IVL. Sed iam aperi in quā. PE. Nūc me rita narras in quā, nihil agis. IVL. Quæ meritar. PE. Dicam. Excelluisti doctrina sacra. IVL. Minime: nec hoc uacabat tot occupato bellis: uerū abunde satis est fratrī, si quid hoc ad rem prinet.

PE. Ergo vitę sanctimonia multos Christo lucrifecisti. GE. Tartaro quā plurimos. PE. Claruisti miraculis. IVL. Obsolera loqueris. PE. Pure orasti & assidue. IVL. Quas nugas hūc gannit. PE. Ieiunijs quā, vigilijs quā corp⁹ emacerasti.

GE. Desine quęstio frustra hęc apud hūc, ne lūdā operam. PE. Ego alias egregij pontificis dotes non noui: si is habet magis apostolicas, narret ipse. IV. Quāquā indigna res est, Iulium illum omnibus antehac inuictum, nūc Petro cedere, ut ne quid aliud dicā, piscatori, ac pene mē dico, tamē uti cognoscas cuiusmodi contemnas principē, audi iam paucis. Principio Ligur sum nō ut tu iudeus, cum quo mihi uel hoc tecū esse cōmune doleo, quā ianiculator aliquādo fuerim.

GE. Nihil est quā grauiter feras. nam hic quoque permultum interest, quā hic victus paradi gratia piscabatur: tu ad stipem exiguam, scalmū remis subigebas. IVL. Deinde Sixti pontificis uere inaximi. GEN. De vicij sentit. IVL. e sorore nepos. Huius singulari fauore, meaque industria, primū ad ecclesiasticas opes, deinde per gradus ad Cardinalitij Galeri fastigium sum euectus: post multis fortunę procellis exercitus, ac durissimis casibus sursum iactat⁹ ac deorsum, ac propter alios morbos, comitali quā obnoxius. Denique scabie quoque (quā gallicam uocant) totus oper⁹. Ad hec exul, inuisus, damnat⁹, omnibus abiectus ac pene deploratus. Tamē ipse de summo pontificio spem nunquā abieci: ea erat animi fortitudo.

Quū tu mulierculę vocer territ⁹, statim cesseris. Tibi mulier animū ademerat: mihi mulier quę dā fatidica, siue sortilega, fiduciā hāc addiderat: quę quōdam totmerso malis, clam insusurravit in aurē. Perdura Iuliane, nihil te pigeat uel facere uel pati: olim triplici corona decoraberis: eris rex regū, & domin⁹ dominātium. Neque uero me felicit uel mea spes, uel illius vaticiniū. Huc quāpter omnī spē sum eluctatus, partim ope Gallorū que reiectum fouerūt, partim inestimabili uel pecuniarū, nō absque multo cōflata scœnore: nec id absque

ingenio amen? PE. Quod ingenium narra-
ras? IUL. Hoc est, non absq; promissis ex
pacto sacerdotijs, atq; in hoc repertis ex arte fides
iussoribus. quādoquidē tam ingentē pecuniam
vix Crassus ipse p̄sentem totā numerasset. Verū
hoc frustra tibi narro, quā ne omēs intelligant
mensarij. Habes q̄modo puenirē. iam in pon-
tificatur: ita me gessi, ut nemo sit, nō dicam p̄sco-
rum illorū pontificū, qui solo titulo mihi viden-
tur fuisse pontifices, sed nec recētorū, cui tantum
ecclesia, tantū Christus ipse debeat, quantū mihi.
GE. Vt Thrasonē agit belua. PE. Expecto q̄ra-
sum euadas. IV. Nam multis officijs (sic enim
vocat) nouis repertis, nō mediocrit̄ auxi fiscū
pōtificium. Tum rationē inueni, ut citra Simo-
niæ vicium episcopatus emerent. Nimirū cōstitū-
tū est a maioribus meis, ut cui cōrigerit episco-
patus, is deponat officiū, id ita sum interpretat̄.
deponere iuberis. at non deponit qd non habes,
emendū igitur quod deponas. Hac arte singuli
episcopatus sena statim, aut septena ducatorū mi-
lia adferebant: prāter illa quę ex more pro bullis
extorquentur. Tum ex noua moneta (qua tota
tam expleui Italiam) non exiguū emolumentū
conflaui: nec ulla cessauī parte in accumulandis
pecunijs. Nimirū intelligēs absq; his nihil recte

geri, neq; sacrum, neq; profanum. Et ut ad ma-
iora veniam, Bononiā a Bentiuolis occupatā
Romane sedī restitui. Venetos ante inuictos omī-
bus, Marte cōtudi. Ferrarię ducem diu male vex-
atum bello, propemodum in Nassamillexeram
Conciliabulū scismaticum simulato contra cō-
cilio feliciter elusi, & clauū (quod dici solet) da-
uo pepuli. Postremo Gallos, tunc orbi formida-
biles uniuerso, ex uniuersa Italiā deturbauī: des-
turbaturus & Hispanos (nā huc ibam) nisi me
fata terris eripuissent. Atq; hic quoq; q̄ inuictū
prāstiterim animum, vide. Gallis superiorib⁹,
latebras circūspectare cepi, Canam alebam bar-
bam, rebus propemodum in desperationem ad-
ductis, cum repente nuncius affertur aureus,
apud Rauennam aliquot Gallorum milia truci-
data, ibi reuixit Iulius. Ad hæc per triduum fer-
me pro mortuo habebam, etiam mihi: atq; hic
quoq; rursum prāter omīum, atq; adeo meam
etiā spem reuixi. Tantū igit̄ ualeat mea uel aucto-
ritas uel astutia, ut hodie nēo sit regū christiāorū,
quē nō ad arma cōdtauerim, ruptis, discissis, dis-
cussis fēderib⁹ oībus, q̄b⁹ it̄ se fuerūt exactissime
cōciliati. Proxiō q̄q; fēdere (qd Cæsar ciuit̄ me, et
Gallorū, & Ro. regē, aliosq; coierat p̄cipes) ita
abolito, ut ei⁹ ne mētio qdē unq̄ sit facta. Sup̄ hęc

omnia, quum tantum aluerim exercitū; tot splēdidissimos triumphos adornarim, tot exhibuerim ludos, tot locis ædificauerim, tamē moriēs reliqui quinquagies centena milia ducatorū: maiora gestur⁹, si iudæus ille medicus, qui diu mihi vitam arte sua prorogarat, amplius proferre potuisset. Atq; utinam nunc quoq; magus aliquis me in uitā restituat, q̄ egregijs cœptis meis color phonē liceat iponere: tãeti moriēs sedulo id curauī, ne bella p me toto orbe cōcitata cōponerēt: dediq; operā, ut pecuniæ in eum dumtaxat usū essent incolumes. hæc erat suprema uox animā exhalantis. Nunc & sic de Cristo, de ecclesia merito pōtifici, grauare Christi fores aperire: Atq; hæc magis admirabiū, qui ppēderit me hæc sola animi uirtute perpetrasse, nullis alijs adiutum adminiculis, quibus alijs fere solent. Non natalibus, quū ne ipse patrē norim: quod qdē ad gloriam meam dixerim, nō forma, quū larua lem faciē omnes exhorruerint. nō literis, quas nūq; attigi. non corporis uiribus, quod mihi tale contigit, quale supius descripsi. non ætatis fauore, senex hæc gessi. non popularitate, nā nemo nō odebat. non clemētia, qui adeo fuerim iexorabilis, ut in eos quoq; seuerim, quibus alijs solēt omnia pmittere. PE. Quid hoc rei ē? GE. Hoc tamē si

durū uidetur, molle quiddā est. IVL. Sed res luctante fortuna, ætate, corpe, breuiter dijs atq; hominibus, solo tamē animo fretus meo & pecunijs, hæc tanta paucis annis gessi: tanta relicta materia posteris, ut sit quod agant usq; in decimū annum. Hæc de me ipso uerissime quidē, sed modestissime dixi, quæ si qd eorū, qui Romę solent apud me dicere, suis phaleris exornasset, deum audires; non hominem. PE. Inuidissime belator, quoniam mihi noua & inaudita sunt oīa quę narras, quęso ueniam hanc meo des uel stupori uel imperitię. ne molestū sit crassius de singulis percunctanti respondere. Qui sunt isti canididi, comatuliq;? IV. Hos quidē animi causa alebam. PE. Qui nigri isti & cicatricosi? IV. Milites sunt adduces, qui mea & eccliæ causa fortiter in bello mortē opetierunt, partim in expugnāda Bononia, cōplures in prælio aduersus Venetos, plærīq; apud Rauēnam: quibus omnibus uel ex pacto debetur cœlum, si quidem iam pridem magnis bullis sum pollicitus, recta in cœlum euoluturos, quicunq; Iulij auspicijs pugnarent, etiam quæcunq; uita præcessisset. PE. Proinde quantum coniectura consequor, existis erant qui mihi sæpius ante tuum aduentū molesti fuerunt (dum huc tantū non vi conarent irru

pere) plumbeas quasdā bullas ostentātes. IVL. Ergo nō admisiſti, quantū audio. PE. Ego neq̃ ne unū quidē istius ſane generis. Nā ita me docuit Chriſtus, has fores aperiēdas nō his, qui plū hoīes huc adducūt bullas, ſed q̃ nudos veſtie runt, eſuriētes pauerūt, ſitientibus potū dederūt, captiuos inuiſerūt, peregrinos collegerunt. Etenī ſi eos quoq̃ voluit excludi, qui in nomine ſuo pphetarint, qui dæmonia eiecerint, qui ſigna fecerint, tu cenſes admittendos, qui tantū odo huc aſſerūt bullam, Iulij nomine? IVL. Quid ſi ſciſ ſem? PE. Intelligo, ſi quis ab inferis reuerſus, ea tibi nūciaſſet, bellū indixiſſes mihi. IVL. Quin & excommunicaſſem. PE. Sed perge, cur armatus ipſe? IVL. Quasi neſcias ſummo pontifici urū q̃ eſſe gladium, aut niſi uelis bellare nudū. PE. Ego ſane cū iſtum tenerē locum, nullū noui gladium, niſi gladium ſpiritus, quod eſt verbū dei. IVL. At non idē prædicat Malchus, cui⁹ auriculā abſq̃ gladio amputaſſi credo. PE. Memini & agnoſco, ſed tūc pro magiſtro Chriſto pugnabā, nō p̃ me, pro vita domini, nō p̃ numis, aut ditione ſeculari. & pugnabā nondū pōtifex, p̃miſſis dumtaxat clauibus, nōdū acceptis, nondum accepto ſpirituſancto: Et tū iuſſus ſum reſcōdere, ut palam admoneret, hoc pugnae genus

agebatur. PE. Fortaſſe Bentiuolo male adminiſtrante, marcebat reſp. IVL. Imo maxie florebat ea ciuitas, multis ædificijs auſta & illuſtrata, & eam ob rem impenſius inhiabā. PE. Intellico, præter ius igitur inuaſerat? IVL. Ne hoc quidem: ex pacto poſſidebat. PE. Ciues ergo non ferebant eum principem? IVL. Imo moridicus illum tenebant: me auerſabantur fere uniuerſi. PE. Quid igitur cauſae? IVL. Nempe q̃ ille ſic adminiſtrabat, ut ex immēſa pecunia, quā a ciuib⁹ colligebat, vix pauca millia, ad noſtrū redirent fiſcum. Præterea ſic expediebat, ad id, q̃d tum temporibus agitabam aīo. Itaq̃ Gallis operā nauatibus, & nōnullis meo fulmine territis, proſtigato Bentiuolo, Cardinales & epiſcopos urbi p̃fecit: ut nulla pars emolumentorū nō rediret ad uſus eccleſiæ Romanæ. Ad hæc, titul⁹ & imperij dignitas ante penes illū eſſe uidebaſ. nunc undiq̃ noſtrę viſuntur ſtatuae, noſtri leguntur tituli, noſtra adorant trophæa: iam paſſim et Iulius ſaxeus ſtat & æneus. Deniq̃ ſi ſpectaſſes, q̃ regali triumpho Bononiā ſim ingreſſus, fortaſſe contemneres omēs Octauiorū ac Scipionū triumphos, & intelligeres me non abſq̃ cauſa tā ſtrenue pro Bononia dimicaſſe: vereq̃ ſpectaſſes eodem tēpore, & militante, & triumphante

Ecclesiam. PE. Ergo te regnāte, quantū intellēgo cōtigit illud, quod orare nos iusserat Ch̄rus, Adueniat regnū tuū. Iam vero Venētī quid ad miserant? IVL. Primū grāciſſabant, ac me p̄modū pro delectamento habebāt, nihil non cōiūciōrum in me iacentes. PE. Verorū, an fallorū? IVL. Quid refert? sacrilegium est de Ro. pontifice, vel mutire, nisi in laudem. Deniq; sacerdotia suo cōferebāt arbitrati: nullas lites huc transferri patiebant: nullas cōmercabant disp̄sationes. Quid multis opus est? intollerabili iactura Romanā sedem affligebāt, quippe qui nō exiguā insup̄ patrimonij tui partem occuparēt.

PE. Mei patrimonij? Quod obsecro mihi nars patrimonium? qui relictis omnibus, nudū Christum, nudus sum secutus. IVL. Aliquot inquam oppida sedi romanæ debita. sic em̄ peculiarem illam possessionum suarū partem sanctissimis patribus placuit appellare. PE. Mea quidem infamia probe, vestris lucris consulitis. Hanc igitur appellas iacturam intollerabilem?

IVL. Quid nī? PE. Verum erant corrupti mores, refrixerat pietas? IVL. Apage, de nūgis agis, imo detrahebantur nobis infinita ducatorum milia, quot vel legioni militum alienā sufficiūt. PE. Magna sane iactura foenera-

tori. At ferrariensis ille, quid tandē designarat?

IVL. Quid ille? homo omnium hominū ingratiſſimus? Hunc honorem habuerat ille Christi vicarius Alexander, ut alteram filiā illi daret uxorem: addidit dotis nomine luculentissimam ditionē, homini alioqui ignauo: tamē imemor tantę humanitatis, semp̄ oblatrabat mihi Simoniā, p̄derastē, ac cōmotę mētis hominē dictitans: & insuper vesticigalia nōnulla uindicabat non illa quidē maxima, sed tamē haud quāq; aspernanda diligenti pastori. GEN. Imo negociatori. IVL. Ad hæc qd̄ uerius ad rem pertinet, expediebat & hoc ad id quod parabam, Hoc imperiū, nostræ ditioni copulari, p̄pter sitis opportunitatē, proinde conat⁹ sum, hoc deturbato, ditionē eam meo cognato conferre, viro strēnuo, & quiduis pro dignitate ecclesiæ ausuro: ut qui nuper suapte manu cardinalē Papiensem in meam gratiā cōfoderit. Nā filiæ maritus sua forte contentus est. PE. Quid audio? uxores ac liberos habent summi pontifices? IVL. Suas quidem Vxores nō habent, liberos autē habere, qd̄ mōstri est, cum sint viri, non eunuchi? PE. Sed quæ tandē res excitat schismaticū illud cōcilium? I V. Per longū fuerit rem a prima repectere origine: dicā summatim, iam q̄sdā cedere cōperat

Romanæ curiæ, Aiebāt, turpi questu, pdigio/
sis ac nefandis libidinib⁹, veneficijs, sacrilegijs,
credibus, simoniacis nundinis, vndiq; ingnata
esse omnia. Meipsum aiebant simoniacum, te/
mulentum, spurcū, mundano turgidū spiritu,
ac modis omnibus eum, qui locū illū indignus,
cū summa rei publicę christianę pernicie, occupa/
rem: Itaq; generali cōcilio succurrendū esse reb⁹
tam afflictis. Addebant adiuratū me, ut post ac/
ceptū honorē, intra biennii generale Cōciliū in/
dicerem: hac lege creatū pōtificem. PE. Atq; id
vere dictum: IVL. Imo factum. At ipse me ab/
eo iureiurando, quū uisum est, absolui. Quis au/
tem dubitet, uſq; diuis deierare, cum de regno agi/
tur? In alijs colenda pietas, ut eleganter ille dixit
Iulius, alter ego. Sed audaciam hominū specta:
vide quorsum euadant. Desciscunt Cardinales
nouem, denūciant mihi conciliū, inuitāt, orant,
ut præsideam. Quū nō Impetrāt, indicūt uniuers/
sis, authore Maximiliano tanq; imperatore (qđ
historię testentur, olim ab imperatoribus roma/
nis cōciliū indici solere) authore item Galloꝝ re/
ge Lodouico eius nominis duodecimo. Horrefe/
co referēs, ac tunicam illā Christi incōsutilem co/
nant discindere, quā nō quocq; reliquerūt integrā,
qui crucifixerant. PE. Sed eras istiusmodi qua

tem illi predicabāt. IVL. Quid ad remissum
eram pōtifex, fingeme uel Cercopibus sceleratū
orem, uel Morycho stultiorē, vſq; indoctore stipi/
te, spurciorē lerna. quisquis hanc tenet potentia/
clauē, eum decet, ut Christi vicariū reuereri, ut
sanctissimū suspicere. PE. Etiam aperte malum:
IVL. Vel apertissime. Quare nō ferendū, ut eū qđ
Dei vicem agit in terris, omnino deum quendā
inter homines pręstat, a quo piam hominū re/
prehendatur, aut conuicijs violetur. PE. Atqui
reclamat sensus cōmunis, ut bene sentiamus de
eo, quem palam scelerosum cernimus: aut bene
loquamur de eo, de quo mala sentimus. IVL.
Cogiter quisq; qđ uolet, modo bene loquatur,
aut certe sileat. Porro reprehendi non potest Ro/
pontifex, nec a concilio generali. PE. Vnū hoc
scio, qui Christi vicē sustinet in terris, debere qđ
p̄ illi simillimū esse, atq; ita vitā omnē peragere
ne quid in eo possit reprehendi, neue quisq; meri/
to de illo male loqui queat. Male uero cū ponti/
ficibus agitur, si ut bene de se loquantur homines
minis extorquet potius, qđ beneficijs impetrāt:
quos nisi mētiendo laudare nō possis, quorum
summā gloria sit, hominū male sentientiū coacs/
tum silentiū. Verū illud mihi responde: Nulla ra/
tiō potest amoueri scelerosus ac pestilēs pōtifex

IVL. Ridiculum, a quo amouere qui sumus est. **PE.** At qui ob istud ipm maxime debebat amoueri, qā sumus. Nam quo maior, eo pñciosior. Si mūdāne leges imperatorū male rem pu, administrantē, non solū abdicant, verū etiā capitis afficiūt supplicio, quēnam est tam infelix ecclesie conditio, ut Ro. pontificē oīa subuertentē ferre cogat, nec ullo pacto possit publicam pestē depellere? **IVL.** At si corrigendus est Ro. pontifex, per cōciliū corrigat oportet. Porro nullū cōciliū cogi potest inuito pontifice: alio qui Conciliabulū sit, nō Conciliū. Qd si maxie cogat, nec statui quicq; potest refragāte pōtifice. Deniq; restat extremū præsidiū, absoluta potestas, qua longē iam supior est unus pontifex uniuerso cōcilio. Ceterū submoueri sacerdotio non potest ob qdūis crimē. **PE.** Nō ob homicidiū? **IVL.** Nec ob paricidiū. **PE.** Nō ob fornicationē? **IVL.** Bona verba, imo ne ob incestū qdem. **PE.** Nō ob simoniacā impietate? **IVL.** Nō vel ob sexcētas. **PE.** Nō ob ueneficiū? **IV.** Ne ob sacrilegiū qdē. **PE.** Nō ob blasphemiam? **IVL.** Non inquā. **PE.** Nō ob hęc omnia simul, in unā ceu lernam cōflata? **IV.** Adde si libet sexcenta flagitiorū nomina, his quoq; foediora, nō potest tamē Ro. pōtifex ob ista submoueri loco

PE. Nouā uero mihi Ro. pontificis dignitatē prædicas: siquidem huic soli licet impune pessimum esse, Tum magis nouā infelicitatem ecclesie, si tale portentū nulla uia queat excutere, talē q; cogat adorare pontificem, cuiusmodi nemo toleret stabularium. **IVL.** Quidam ob unū qdā dūtaxat amoueri posse dicūt. **PE.** Ob qd obsecro benefactum? quādoquidē ob malefacta nō potest, si ob hęc quē dixi non potest. **IVL.** Ob crimen hæreseos, at ita demū, si publice sit cōuiētus. Verū id quoq; friuolū est: neq; uel tantulum officit pontificie maiestati. Primum in manu est, legem ipsam abrogare, si minus placeat. Deinde q; ausit summū pontificē in crimē uocare: presertim tot armatū pñdiis? Ad hęc si forte premat cōcilio, facilis est palinodia, si inficiari nō liceat. Postremo mille sunt cuniculi, qbus facile possit elabi: ni prorsus stipes sit, nō homo. **PE.** Sed dic mihi p pontificiā potestate, q; leges istas tam pclaras cōdit? **IV.** Quis ali? nisi fons legum. oīm, Ro. pōtifex. Atqui eiusdē est legē abrogare, interpretari, dilatare, astrigere, utcūq; uisus est suis expedire cōmodis. **PE.** Felicē pfecto pōtifice, si legē ferre possit, qua Christū etiā eludat, nedū cōciliū: q; aduersus huiusmodi pontificem, cuiusmodi tu modo descripsisti, palā scelerosum.

remulentū, homicidam, simoniacū, veneficū,
periurū, rapacem, portentosis libidinū generib⁹
ūndiq; conspurcatū, idq; propalā, non tam op-
tandū generale cōciliū, q̄ ut plebs armata saxis,
ut publicā orbis pestē, publicitus tollate medio.
Verū age, dic mihi, quid est causæ cur Ro. Pōtis-
fex tantopere horreas generale conciliū? **IV L.**
Quin idē a monarchis quæris, cur senatū & cele-
bres cōfessus oderit: Nempe q̄ turba tot excellē-
tium virorū, non nihil obscuret regia dignitas.
Qui docti sunt, ijs literæ fiduciā & audaciā ad-
dunt: qui boni conscientia freti, liberius loquun-
tur, q̄ nobis expediaturq; dignitate præditi, autho-
ritate utunt̃ sua. Accedunt inter hos nōnulli, qui
nostræ inuidēt gloriæ, & hunc animū secū affe-
runt, ut minuat pōtifex & opes & autoritatē.
Deniq; nullus hic affidet, quin sibi putet aliquid
aduersus pontificē licere cōciliū titulo, nimis ali-
as inuictum. Proinde vix ullū conciliū tam sceli-
liter cessit, ut summus ille pontifex non aliquam
maiestatis suæ iacturam senserit, minusq; sūm⁹
discesserit. Cuius rei uel ipse testis esse potes, nisi
prorsus excidit. Nam quāq; tū qdē de rebus le-
uiculis agebatur, non de imperijs & regijs cen-
sibus, ut nūc, tamen Iacobus ausus est tuæ orati-
oni nōnihil de suo adijcere. Etenī quū tu gētiles

onere Mosaicæ legis in totū liberassēs, Iacobus
succedēs, fornicationē excepit, & sāguinē, & ido-
lōthyū, ueluti corrigens tuā inīam: ut hodieq;
sint, qui hac re cōmoti nō tibi, sed Iacobo putent
fuisse summi pontificis autoritatē. **PE.** Vnum
igitur illud spectandū existimas: ut salua sit regia
summi pontificis maiestas, ac nō magis publica
utilitas reip. Christianæ? **IV L.** Ad sūū quisq;
comodū spectat, nos nostrū agimus negocium.
PE. Atqui si Christus idē fecisset, iam ne esset
ecclesia, cuius te monarcham esse iactitas, & non
video qui conueniat, ut qui Christi vicarius ap-
pellari gaudeat, Christo diuersa sequatur. Sed il-
lud iam expedi, quā arte scismaticū illud, utē
tu vocas, conciliū discusseris? **IV L.** Dicā equi-
dem, assequere si potes. Primum imperatorem
Maximilianum (sic enī vocant) ut est unus om-
niū minime difficilis, tamen per solennes nūcios
cōciliū indixerat, tū nō dicendis modis ab in-
stituto subdixi. Præterea cardinalibus aliquot
arte simili psuasi, ut quod publicatis iam instrumē-
tis statuerāt, rursum accitis notarijs ac testi-
bus, negarunt. **PE.** An istud licet? **IV.** Quid
ni liceat: approbante summo pontifice? Quid si
volet, iusurādū, iusurādū nō est: ut a quo pas-
sim quos vult liberat. Sed tamē ut ingenue dicā,

erat id quidē paulo impudētius: verū non pate-
bat via cōmodior. Deinde quū videbā futurū,
ut apud nōnullos inuidiā cōciliū premeret, maxi-
me qđ sic esset indictū, ut nō excluderet, sed sup-
plicet inuitaret, rogaretq; præsidere, vide quam
iam technā repperim, superiorū securus exēplū.
Ipse vicissim ad cōciliū prouocauit: causans, nec
tempus, nec locū satis esse idoneum, quē illi prae-
stituisent. Romae subito cōciliū indixi, quo ne-
minē venturū arbitrabar Iulio nō amicū, aut cer-
tenō obsecraturū. Sic em̄ eos multis exēplis do-
cuerā. Ac prorsus in huncusum cōplures Car-
dinales creauī meis institutis accōmodos. **GE.**
Hoc est, facinorosissimos. **IV.** Rursum hoc cō-
ciliū, nisi indixissem, concilium nō fuisset: & tū
haud quāq; expediebat rebus meis tantā episco-
porū & abbatū turbam huc cōfluere, iter quos fi-
eri nō potest quin aliquot probi p̄i q; fuerint fur-
turi. Itaq; monui, ut sumptibus parcerēt: & sin-
gulæ regiones unū, aut alterū dūtaxat mitterēt.
Deinde cum ne hoc quidē satis tutū viderem, &
paucos ex tot puincis ad magnū redituros nu-
merū: denuo illis iam ad iter accinctis denūciaui,
ne uenirent, Cōciliū in aliud tēpus prorogan-
dum: cōmentus ad id causas ut cūq; probabiles.
Atq; ijs artibus exclusis uniuersis, rursus ante-

uertens quē præscripserā diē, Romae cōciliū in-
stitui, cū ijs dūtaxat, quos ad id parauerā. Inter
quos etiā si qui fuerēt, qui dissentirēt a me, tamē
illud certū habebā, Iulio neminē refragaturū, tā-
to armis & satellitibus superiori, iam ad hūc mo-
dū ingentē inuidiā moui Gallicano illi concilio,
dimissis q̄quouersum literis, in q̄bus de nostro
sacro sancto concilio faciebā mentionē: cōciliū
illoq; execrans, cōuenticulū Satanæ, conciliabū
Iū diaboli, schismaticā cōspirationē subinde no-
minās. **PE.** Oportet sceleratissimos fuisse Car-
dinales authores ac principes Cōciliū. **IVL.**
De moribus nihil queror: sed caput hui⁹ negotij
fuit Cardinalis Rothomagensis, qui nescio q̄ san-
ctimōia hic semp huc spectauit, ut ecclesiā redde-
ret emēdatorē. Idq; fecit locis aliq;: Hunc mors
eripuit mihi, tamen rem faciēs oīm gratissimā.
Successit huic Cardialis titulo sanctæ crucis, His-
pan⁹, vitæ quidē inculpatæ, sed rigidus, senex, ac
Theologus. Qđ qđ gen⁹ hoīm ferme solet esse
infestū Romanis pontificibus. **PE.** At qui ho-
mo theologus nihil habebat quod suo facto pe-
babiliter obtexeret? **IVL.** Per multa. Aiebat em̄
nulla fuisse tempora iniquiora q̄ tum erant,
nunquam ecclesiæ morbos magis intolleran-
dos: itaq; generali concilio succurrendum.

me cum ad summū pontificiū admitterer, sacramenti adactum, ut secundo ab initio pontificatus anno conciliū indicerem: & ita adactum, ut ne a Cardinaliū confessu possem absolui. Deinde sæpius a fratribus Cardinalibus meis admonitū, rogatū, interpellatū a principibus, quidvis potius quā hoc in aurem admisisset: ita ut palā appareret, Iulio viuo nunquā futurū conciliū. Citabāt exēpla superiorū conciliōrū: citabāt leges aliquot pontificias, quibus ostendebāt me cū meis detrectare concilium, ad se ius indicendi deuolutū. Cæterū itē principibus cōiuentibus, indicēdi munus ad imperatorem Ro. qui olim solus indicebat, & ad Galiorū Regē, qui præcipuus esset, pertinere. PE. Num igitur in te nefanda dictū scribebāt? IV. Imo fusciferi plus hic sapiebāt quā volebā. Rem odiosissimā, mirā modestia tractabant: & non solum temperabant a maledictis, sed me nunquā nisi cum honoris p̄fatione notabant: rogātes & obsecrātes per oīa sacra, p̄iaque, ut quod me dignum erat, quodque iureiurando pollicitus essem, concilio indicto præfiderē: pariterque secū sanādis ecclesię malis operā cōmodarē. Nec dici potest, quantum hæc temperantia mihi confluxit inuidiæ præsertim, cum oīa sua sacris literis cōdirent. Nā appareret eruditos aliquot ad id adhibitos. Addebant

interim ieiunia, oratiōes, mirā vitæ frugalitatem: ut magis etiā me premeret opinione sanctitatis.

PE. Tu cōtra quo titulo conciliū indixeras?

IVL. Longe splendidissimo. Ostendebā mihi in animo esse primū corrigere caput ecclesię, hoc est, me ipsum. Deinde principes Christianos. Postremo plebem uniuersam. PE. Bellam audio cōmœdiam, sed iam expecto catastrophē. Iuuat audire quid Theologi illi in Satanæ conciliabulo statuerint. IVL. Indigna, abominanda. refugit animus cōmemorare. PE. Obsecro tam nefanda

IVL. Prorsus impia, sacrilega, plusquā hæretica: quibus nisi manibus & pedibus obstitissē, imo armis pariter atque ingenio, actum erat de dignitate ecclesię Christianæ. PE. Tanto magis expecto quæ sint ista. IVL. Ah Horresco referēs. Id agebāt scelesti, ut ecclesiā tor opibus, ac tanta ditione florentē, ad veteres illas sordes, ac miseram frugalitatem reuocarēt. Vt Cardinales, qui nūc vitæ strepitu quibus antecellunt tyrānos, ad paupertatem redigerent: ut Episcopi multo cōtracti viuerent, minus satellitū, minus alerent equorū. Deceuerāt, ne passim Cardinales absorberent episcopatus, Abbatis, sacerdotia. Ne quis unus plures episcopatus complecteretur. Istos qui per fas (ut aiebant) nefasque lexēta, si possint, cumulant

sacerdotia, coereret cēlebāt, ut his essent cōtēntis
censibus, qui frugali sacerdoti satis essent, Ne q̄s
q̄ crearet summus pōtifex, aut Episcopus, aut sa-
cerdos interuentu numorū, aut respectu fauoris,
aut turpis obsequii, sed dumtaxat ex vitæ meri-
tis. Quod si cōpertum esset, illico submoueret.
Vt liceret romanum Pontificē palam facinoros-
sum, ab honore depellere. Vt Episcopi scōrtato-
res, ac remulētī, priuentur administratiōe. Vt sa-
cerdotes palam facinorosi, non solū sacerdotio,
verū membro corporis mutilent. Aliaq; id gen^o
permulta. Nām oīa referre piget: quæ prorsus eo-
tendebāt, uti nos oneraret sanctimonia, diuitiis
& imperio spoliarent. PE. Quid igit cōtra hec
statuebat in illo hoc sacrosācto cōcilio Romāo?
VL. Iam mihi videris oblitus id quod dixi,
imo nihil aliud agere voluisse Concilij prætēx-
tu, nisi ut clauū clauo pellerem. Primus ille con-
uentus cōsumptis solēnibus quibusdā ceremo-
niis ex autoritate relictis, quas ob autoritatē
adhuc utcūq; placet obseruare, etiam si nihil ad
rem pertinet: pacta sacra duo, alterum de sancta
cruce, alterum de sancto spiritu, tanq; huius affla-
tu res ageretur. Deinde recitata oratio plena lau-
dum mearū. Proximo confēssu, quanta vi potui-
torli fulmē in schismaticos illos Cardinales, p^o

q̄ impiū, plusq; sacrilegum, plusq; hereticū pro-
nunciās, quicqd illud esset qd̄ aut iam statuissēt,
aut statuere pararēt. Tertiō confēssu eodē fulmi-
ne terrui Galliam, nundinis a Lugduno trāslatis
& quibusdā Gallie partibus nominatim exceptis
quo magis alienarē a rege plebis animos, & ali-
quā inter ip̄os seditionē excitare. Atq; hec statim
acta, quo plus haberēt autoritatis bullis p̄dita,
ad oēs nisi principes: p̄sertim ad hos, quos vide-
bam in nostrā factionē esse p̄penses. PE. Ar
præterea nihil actum? IV. Id actum est qd̄ vole-
bā: vici, si mō nostra ualebūt decreta. Tres illos
Cardinales q̄ perstiterūt in coeptis, Cardinalitia
dignitate publicis ceremoniis priuauī, sacerdoti-
orū cēsus aliis cōtuli, ne facile possent restitui, ip̄i
tradidi sathanæ, libētius tamē ignib^o traditū,
si in man^o meas incidissent. PE. Atamē si uera
narras, nō paulo sanctiora uident illi^o schismatici
cōciliabuli decreta, q̄ tui sacrosancti concilij: unde
de nihil adhuc uideo p̄ditisse, nisi minas tyrānis-
cas, execrationes, & astu mixtā crudelitātē. Si sa-
tanā fuit illius author cōciliabuli: p̄pius uidet
ad Christū accedere, q̄ spirit^o ille nescio q̄s, q̄ mō
vr̄m moderat^o est cōciliū. VL. Qui tu qd̄ loq̄ris
etiā atq; etiā uide. Nā oib^o bullis meis execrat^o sū
oēs, q̄cūq; illi cōciliabulo q̄cūq; modo fauerint.

PE. Miser ut ad huc veterē illū spiras Iulium:
Sed quis tandē huius exitus negocij? IV. Hoc
equidē in statu reliqui, quorsum euasurū, vide-
rit fortuna. PE. Nimirū scisma manet. IVL.
Manet, & qdē periculosissimū. PE. Erit quidē
Christi vicarius scisma maluisti, q̄ verū cōciliū:
IVL. Vel trecenta scismata potius, q̄ me uelim
in ordinem cogi, & ad totius vitæ reddendam
rationē adigi. PE. Ita tibi conscius? IV. Quid
id tua? PE. Intelligo. Non expediebat eā com-
moueri camerinā, sed penes utros erit victoria?
IVL. Istud fortunæ est in manu. Quāq̄ a no-
bis plus est pecuniarum. Gallus exhaustus est di-
utinis iam bellis, Anglus auri montes habet in-
tactos adhuc. Illud indubitato possum vaticina-
ri: si Gallus vicerit, id qd' abominor, vertentur
rerum noīa, sacrosanctum illud cōcilium, sathas-
næ conciliabulū erit. Ego idolū pōtificis, nō pō-
tīfex; penes illos spiritus factus erit, nos spiritu sa-
tanę fecerim⁹ omnia. Verū mihi ingēs fiducia
est in relictis pecunijs ne hæc fiant. PE. At qd
rei tandē incidit aduersus Gallos, & horū regem:
quē vestri maiores Christianissimi titulo decora-
runt. p̄sertim cum illorū præsidijs fatearis & vi-
xisse te, & ad istā plusq̄ imperialē coronā euectū.
Deniq̄ Bononiam, & reliquas urbes recepisse,

domuisse Venetos, omnibus inuictos. Quō tot
tam recentium meritorum abolita memoria?
Quō tot discissa foederat? IVL. Istam explicare
fabulam perlongum fuerit. Verū ut summatim
dicā, nihil a me nouatum est: sed quod iam olī
animo parturieram, tum parere coepi: quod an-
tea rebus ita poscentibus, dissimularā, tunc aperi-
ui, Gallis nūq̄ ex animo bene uoluit. hoc tibi de
tripode dictum puta. Nec ullus Italus ex animo
bene uult Barbaris: non Hercule magis, q̄ lu-
pus agnis. Sed ego non Italus modo, verum etiā
Ianuensis, tantisper illis utebar amicis, dū opus
esset illorum ministerio. Quandoquidem hæc
nus utendū est opera Barbarorum. Interea multa
tuli, multa dissimulaui, multa finxi: deniq̄ nihil
tū & feci, & passus sum. Verū ubi iam res in eū
ppemodū locū deductę sunt, in quē volebā, su-
perat ut vere Iulium agerem, totāq̄ illā Barba-
rorū fecem Italia submouerē. PE. Cuiusmodi
beluę sunt isti, quos uocas Barbaros? IVL. Ho-
mines sunt. PE. Homines igitur, at non Chris-
tiani? IVL. Et Christiani, sed quid hoc ad rem
pertinet? PE. Ergo Christiani quidē, sed absq̄
literis, agrestem degentes vitā. IVL. Imo reb⁹
istis maxime florent illi: quid insuper, id quod
illis imprimis inuidem⁹, opibus, PE. Quid igit

sibi uult Barbari cognomen? Quid mussas? GE.
Dicam huius uice. Itali cum sint ex omni barba-
rissimarum nationum colluue conflati, confusi
q̃, non aliter q̃ sentina quædam, tamē e gentiliū
litteris, hanc imbibebunt insaniam, ut extra Italiā
natos barbaros appellāt. Quod quidem cognō-
minis, apud illos cōtumeliosius est, q̃ si parrici-
dam dicas, aut sacrilegum. PE. Ita uidetur. At
qui cum pro omnibus hominibus mortuus sit
Christus, nec apud illū sit ullius p̃sonæ respect⁹:
cunctu Christi vicariū profiteris, cur nō om-
nes complectebaris eodē anō, quos non disces-
uit ip̃e Christ⁹? IV. Equidē & Indos, & Afros,
& Aethiopes, & Græcos complecti cupiā, si mo-
do munerēt, & principē agnoscant vectigalib⁹.
Verū hos omnes recidim⁹, & proxime Græcos
q̃ homines nimium tenaces, parum agnoscerēt
Romani pontificis maiestatem. PE. Ergo Ro-
mana sedes totius orbis ueluti horreū est? IV.
Magnum uero, si oīm meram⁹ carnalia, cū om-
nibus nostrā spiritalia seminem⁹? PE. Quæ nar-
ras spiritalia? Nam adhuc quidē præter mūdā
na nihil audio. Fortasse doctrina sacra trahis ad
Christū. IVL. Sunt qui cōcionent⁹ si uelint: nec
eos prohibem⁹, mō ne quid dicāt aduersus ma-
iestatem nostram. PE. Quid igit⁹? IVL. Quid
igit⁹? Cur regibus datur quicqd exegerūt, nisi q̃a

his acceptum referūt singuli, quicquid possiderē,
etiā si nihil ab illis acceperint. Ita quicquid est
sacri usq̃, nobis imputandum est, etiā si torā
stertamus uitā. Quāq̃ præter ista largissime
donam⁹ indulgentias exigua pecuniola, dispen-
sam⁹ in rebus grauissimis nō maxia sūma, pas-
sim oībus obuīs benedicimus, idēq̃ gratis. PE.
Equidem nihil horum intelligo. Sed redi ad id
quod institutum erat: quam obrem tua sanctissi-
ma maiestas tā opere Barbaros horreat, ut cœ-
lum terrę miscēdū duxeris, quo illos ab Italia de-
pelleres. IV. Dicam. superstitiosius est cum om-
ne Barbarorum genus, tū præcipue Gallorum.
Nam cum Hispanis nō pessime nobis cōuenit,
siue linguā spectes, siue mores. Quāq̃ hos q̃q̃
submotos uolebā, q̃ prorsus nobis liceret mo-
re nostro agere. PE. Colūt præter Christū & ali-
os deos? IV. Imo Christū ipsum nimis anxie
colunt. Antiquis quibusdam & iam pridem ob-
soletis uocabulis, mirum est q̃ adhuc hoīes stul-
tissimi permoueantur. PE. Forte magicis. IV.
Nugariis: imo simonia, blasphemia, zodomia,
veneficio, sortilegio. PE. Bona yba. IV. Iridē
ut tu nūc abomiāris & isti. PE. Omitto noīa:
res sunt apud uos, ne dicam apud ullos Christiani-
nos. IVL. Sane Barbari non ipsi vacant uicij,
Cij

sed cum diuersis laborēt, nostra execrantur, suis
blandiuntur. Nos contra nostris blandimur, il-
lorum abominamur. Nos abominandum pro-
brum ducimus, ac per fas, nefasq; fugiendum,
paupertatē: illi vix Christianū esse existimāt op-
bus frui vī sine fraude questis. Nos ebrietatem
nec nominare audemus (quamq; hac qdem in
parte, non ita vehemēter ab illis dissentiam, si
cetera conueniant) at Germani leue putant erra-
tum, & festiuū magis q̄ sceleratum. Vsurā vehe-
mēter execrant illi, at apud nos nullū hominū
genus æque necessarium ecclesię Christi. Venerē
pposterā usq; adeo spurcam ducunt illi, ut si q̄s
vel nominet modo, & aerem & solem existimēt
pollui: nobis longe diuersa sn̄a est. Itē simonia,
iam olim e rerū natura sublatū vocabulū, velut
umbrā adhuc formidāt illi: & antiq̄tas iam vete-
rum leges mordicus tenēt. Nos alio spectamus.
Atq; h̄mōi permulta sunt alia, in quibus nobis
nō cōuenit cum Barbaris. proinde cū iam sim⁹
tam dissimili vitę instituto, procul arcendi sunt
a nostris mysterijs, magis suspecturi si nesciant.
Nam si semel intellexerint arcana curiæ nostræ,
protinus euulgant: & nescio quo pacto ad vitia
rephendenda sunt oculatissimi: scribunt maledi-
centissimas ad suos lras. Clamitāt passim apud

nos non esse sedem Christi, sed sentinam satanę.
De me disputant, num sic affectus pōtificium,
sic viuēs, pro pōtifice sim habendus. Atq; ita pri-
mum minuūt nostram apud ignotos sanctitatis
opinionē, sim⁹ & autoritatē: qui añ nihil de no-
bis audierant, nisi q̄ Christi vicē gereremus, &
proximā, atq; adeo parē Deo prātem tenerem⁹.
Atqui his erebus intollerabilis ecclesię christia-
næ iactura nascitur. Dispensatiōes & pauciores,
& minoris uendim⁹. Minor cēsus redit ex Ep̄as
tibus, & sacerdotijs, & Abbatis, Vulgus, si qd
exigitur, malignius dat. Breuiter, undecūq; par-
ciōr questus, & steriliores nūdinae. Postremo ful-
mina quoq; nostra minus ac minus horrēt. Qd
si semel eo pcesserit audaciā, ut dicāt sceleratum
pontificem nihil agere, ac fulmē minasq; contē-
pserint, nobis ad samē plane redierit res. Quod
si procul abfuerint (ita ingenij est Barbarorum)
impēsius prenerabunt, nosq; literis cōmo de scrip-
tis, ex animi sn̄a rem gerem⁹. PE. Non optie
uobiscū agitur: si hinc pendet autoritas ap̄lica,
ut vitā ignoret, nesciantur technæ. Nos nihil ali-
ud optabamus, nisi ut uniuersis esset cognitum,
quicquid vel in cubiculis ageremus. Atq; ita de-
mum plurimi fiebamur, si uere innotuissimus.
Verum illud expedi. Adeo religiosos principes
C. iij.

nunc habet, tantacq; est apud illos sacerdotum reuerentia, ut ad unius, atq; adeo talis nutum, ad arma descenderint uniuersi. Nam meis quidem temporibus, hos infestissimos hostes patiebamur. **IVL.** Quantū ad vitā attinet, nō sunt ad modum superstiosi Christiani. Nos plane contē nunt, ac pro nugamentis habent: nisi q; aliquot ex his infirmiores nō nihil metuunt terrificū illd̄ fulmē ex cōmunicatiōis. Nechi tamē perinde re atq; opinione cōmouent. Sunt qui nostras opēs vel sperāt vel metuūt: eoq; nō nihil nostrae defē runt authoritati. Quibusdā persuasum, ingens aliquod infortuniū manere hos, qui sacerdotib⁹ q̄libuscūq; negociū facessunt. Omnes ferme, ut sunt ciuili educati, nō nihil tribuunt ceremonijs, p̄sertim a nobis prouocati. Nam ceremonie ceu fabulae quaedam uulgo danē. Cæterū res interī serio agitur. Nos illos magnificis titulis decoramus, etiā si sint sceleratissimi. Hunc catholicū appellātes, illum serenissimū, aliū illustrissimū, aliū Augustū, omnes dilectos filios nominamus, illi vicissim nos, sanctissimos patres in suis literis vocant: & aliquies ad oscula pedū se submitunt: & ubi non multum negocij vertitur, cedunt nōnunq; authoritati nostrae, quo sibi pietatis op̄inionem apud uulgus parent. Nos illis ro

las mittimus consecratas, tiaras, gladios, & illorum dignitatem maximis bullis confirmamus. Illi vicissim mittūt equos, milites, pecuniā: nonnunq; & pueros, atq; ita mutuū (qđ aiunt) muli scabunt. **PE.** Si tales sunt, nōdum intelligo quo pacto potueris sūmos reges ad grauissima bel / la concitare, p̄sertim ruptis tot foederibus. **IVL.** Atque si nūc assequi possis ea quae dicam, intel liges īgeniū plusq; ap̄licū. **PE.** Adnitar eqđē qđ ad potero. **IV.** Illud in primis mihi studio fuit, oīm gentiū, ac p̄cipue p̄cipū ingenia, mores, af fectus, opes, et conat⁹ p̄nosse, cui cū q̄ conueniat, cui cū quo dissidiū sit: deinde his omib⁹ ad nostrā cōmoditatē uti. P̄cipio Gallos facile cōcita uimus in Venetos: q; inter hos intercederet vet⁹ atq; antiqua fistas. Deinde sciebamus, eam gentem auidam imperij prorogandi. Et Veneti illorum qđ nōnullas urbes occuparāt. Itaq; meū negociū, cū illorū negocio miscui. Tū Impator, qđ q; alioq; nō admodū amicus Gallo, tū q̄anō erat alia spes a Venetis recipiendi, quae tenebant (te nebāt autē urbes aliquot egregias) pro tempore se huic bello adiūxit. Deinde, quū nō placeret Gallos sup̄ modū crescere (res em̄ successerat felicius qđ volebā) primum Hispaniarū regē in eos exti / mulauī, primum hominem, non fidei adamantinae, deinde cui⁹ magnopere referebat, Vt cūq; p̄mi

Gallorū potentiā, cum ob alia multa, tamē præcipue, ne quando ditione Neapolitana excluderetur. Ad hæc, Venetos tamen nō probare, fide tamen in gratiā recepi, ut hos quoq; recentis cladis dolore exacerbatos in Gallos inmittere. Rursum Impatorem, quem paulo ante cū Gallis cōiunxerā, ab illis distraxi: idq; p̄m pecuniis, quæ apud hominē egeret semper valent plurimū, partim literis, & nunciis, renouato veteri in Gallos odio, quo uir ille mirū q̄ semper flagrarit, etiam si deerat ulciscendi facultas. Iam Anglos sciebā genuino odio esse in Gallos gētem: & in ijs cōiunctissimos Scotos. Ad hæc intelligebā nationē p̄ferocem, & belli cupidā, idq; potissimū prædandi spe: tum etiā supersticiosam aliq̄ntulum, quod longissime absit a Roma. Postremo id tempus, noua libertate (q̄ tandem illis morte regis omnium sæuerissimi cōtigerat) insolētes ac pene tumultuantes: ut facile iam possent ad quāuis infantiæ extimulari, quodq; maxie uolebam. Accessit ad opportunitatē rerū mearū, rex admodū adolescens, vel puer potius & nup̄ regno potitus, ingenio acri uiuīdoq; acuere iuuenili, hoc est, inquieto & bellicoso, nec ætate tantū ambitiosus, & ad res non mediocres erectus. Qui iam tū a primis annis huc spectasse dicebatur, ut Gallos adoriret.

armis. Super omnia affinis erat Hispano regi, quē iam ad arma traxerā. Hisce rebus omnibus usus sum ad ecclesiæ cōmoditatē. Ac sexcentis literis, non absq; ingenio scriptis, tandē inuolui p̄cipēs bello omnium grauissimo. Neq; vero qm̄q; ceterorum intentatū reliqui, neq; regē Hungarorum, neq; Lusitanie, neq; Burgundionū regib; parem ducem. Verū quia ad hos nihil harum rerum attinebat, percellere non quīui: & sciebā his tumultuatibus neminē ceterorū quieturū. Hic igitur quū suo morē gererent animo, tamē honestissimū titulū acceperunt a nobis, ut quo maiorem cladē inferrent pp̄lo christiano, hoc religiosius viderent ecclesiam dei protegere. Atq; uti magis admireris vel ingeniū meū, vel felicitatē, belligerabat id temporis Hispanie rex cū Turcis incredibili rerum successu, maxioq; suo questu: & tamē illis omnibus omīssis, in Gallū uniuersas vires cōuertit. Ad hæc imperator nō foederibus modo multis, verū etiā beneficijs & in mēsis deuinctus erat Gallis, vel hoc nomīe, q̄ horum sumptu operaq; suas in Italia ciuitates recepisset. Et hic erat quod ageret, nempe ut sua tueretur. Iam em̄ Patauiū descuerat, & in Burgundia, Nepe ut Geldrios hostes grauissimos (in quos bellū suscipiendū fuerat author) a nepote suo Burgundio

dionū p̄cipe depelleret. Et sic feci, ut suis oīllis
meū agerent negociū. Tum nulla gens est, apud
quā minus ualeat summī pontificis autoritas, q̄
Anglorū (id qđ protin⁹ liquebit, siqs diui Tho
mæ Cantuariensis ep̄i vitā, ac veterū Regū cōsti
tutiones euoluerit) & sic gens alioqui exactionū
impatientissima, passa est propemodū se deglu
bi. Mirū autem, q̄ sacerdotes quoq̄, qui nobis
consueuerant quicqd p̄nt subtrahere, n̄s q̄ntūuis
multas admiserint: haud pp̄edentes cuiusmōi
fenestrā regibus in posterū aperuerint. Quanq̄
nec ipsi reges satis aīaduvertebant, qđ exēplū in
duxerint aduersus seipsos. Nēpe, ut liceat postea
Ro. sacrifico regno mouere, quē oderit p̄cipē.
Et rex adolescens maiori etiam motu rem ag
gressus est q̄ uolebā, aut q̄ iusserāt ametli male
bam in hāc peccari partem. Iam uero longū fu
rit explicare sigillatim, q̄bus artibus eos p̄nci
pes ad tam periculosum bellū excitari in Chri
stiāos, quos nullus unq̄ pontifex uel in Turcas
potuit excitare. PE. At fieri pōt, ut bellorū incē
dium p te suscitātū, uniuersum deniq̄ mūdū cor
ripiat. IVL. Corripiat sane, modo Romana se
des dignitatē, & possēssiones tueat suas, Tameſi
conat⁹ sum oēm bellī molē ab Ital̄ in Barbaros
reſcere: dimicēt illi q̄ntū libet, nos spectabimus

& fortassis illorū fruemur infania. PE. Pertinet
hoc ad rem & patrē sanctissimū, & Christi vica
rium. IVL. Cur excitāt schisma? PE. Atqui pec
cata nōnunq̄ ferenda sunt, si plus malorū a me
dela. Deinde si tu cōciliū admisisses, nō erat loc⁹
schismati. IVL. Bona verba. Ego sexcēta bella
malim, q̄ cōciliū. Quid si me submouissent a pō
tificio, uel si simoniactū, et negotiatorē pōtificij,
nō pōtificē? Quid, si oēm vitā meā pdidicissent
pdidissentq̄ in vulgus? PE. Etā si ver⁹ pōtifex
esses, tū sat⁹ erat honori cedere, q̄ tātis orbis chri
stiani malis tuā dignitatē tueri. Si mō dignitas ē
ēp̄atus indigno cōmissus, ac ne cōmissus quidē,
sed emptus, & arreptus. Vnde illud mihi obiter
venit in mentē, te consilio quodā diuino Gallis
extitisse pestē, qui pri⁹ ecclesie te pestē iuexerūt.
IVL. Per triplicem coronam meam iuro, perq̄
meos clarissimos triumphos, si mihi bilē moue
ris, senties & tu vim Iulij. PE. O phreneticū, sed
mundanum, ne mundanum tantum, sed ethni
cū, Imo ethnicis sceleratiōē. Gloriaris te plu
rimum ponuisse ad discindenda fœdera, ad in
flammanda bella, ad strages hominum excitā
das. Ista satanæ potestas est non pontificis. Qui
Christi vicarium se facit, cum oportet ad illius
exemplar quam proxime accedere.

Est in illo summa p̄tās, sed cum summa bonitate cō-
iuncta: est summa sapiā, sed simplicissima. In te
p̄tātis imaginē video, cum summa malicia, sum-
maq; stulticia copulatā. Quod si malorum prin-
ceps diabolus, vicarium sibi cupiat subrogare:
quem potius asciscat, q̄ tui similem? Dicubi vi-
rum apl̄icū egeris? IVL. Quid magis apl̄icum;
q̄ augere Christi ecclesiā? PE. Atqui si ecclesia
est populus christian⁹, Christi spiritu cōglutina-
tus, subuertisse mihi uideris ecclesiā: qui orbem
uniuersum, ad teterrima bella concitaris, q̄ tu in
pune malus & pestilens esses. IVL. Nos eccle-
siam vocamus sacras aedes, sacerdotes, & prae-
cipue curiam Romanā: me in primis, qui caput
sum ecclesie. PE. At Christus nos ministros fe-
cit, se caput: nisi nunc scdm caput accreuerit. Sed
quibus tandem aucta est ecclesia? IVL. Nūc ad
rem accedis: itaq; dicam. Illa olim famelica &
pauper ecclesia, nūc adeo floret ornamentis om-
nibus. PE. Quibus? adore fidei? IV. Rursum
nugaris. PE. Sacra doctrina? IVL. Obtundis.
PE. Contemptu mūdū? IVL. Sine me dicere
veris inquam ornamentis. nam istec uerba sunt:
PE. Quibus igitur? IVL. Palatijs regalibus,
equis & mulis pulcherrimis, famulatio frequen-
tissimo, coptis instructissimis, satellitijs exq̄litis.

GE. Scortis formosissimis, lenōibus obsequen-
tissimis. IVL. Auro, purpura, uestigalibus: ut
nullus regum non humili⁹ ac pauper videatur, si
cum Ro. pontificis opibus, strepitūq; conferatur
nemo tā ambitiosus, quin se victū agnoscat, ne-
mo tā laut⁹, qn suā condēnet frugalitatē: nemo
tā numatus nec foenerator, quin nr̄is iudeat op̄i-
bus. Hæc inquā ornāmēta & tutat⁹ sum, & auxi-
PE. Sed dicito mihi: quis omnīū primus istis
ornamētis & inquinauit & onerauit ecclesiam,
quā Christus purissimā pariter & expeditissimā
esse uoluit? IVL. Quid istud ad rem attinet?
Certe quod est caput, tenemus, possidem⁹, frui-
mur: quanq̄ aiunt Constantinū qndā uniuers-
sam imperij sui maiestātē in Syluestrū Ro. pon-
tificē trāsfudisse, phaleras, equos, currus, galeā,
balteū, paludamentū satellitū, enses, coronas au-
reas, & auri quidē purissimi, exercit⁹, machinas
bellicas, urbes, regna. PE. Et extrāt isti⁹ munificē-
ciæ certa monumēta? IVL. Nulla, præter pale-
am unā decretis admixtā. PE. Fabula fortassis
est. IV. Idvel ex meip̄o cōiūcio. Quis em̄ san⁹,
tā magnificū īperiū cederet vel patri? sed tū ual-
de libet credere, & curiosis hæc refellere conātis
bus, silentiū magnū minis indicimus. PE. Atq̄
nihil adhuc audio, nisi mūdū. IV. Tu fortasse

veterē illā ecclesiā ad huc somnas, in qua tu cum famelicis aliquot ep̄is frigidū sane pōtificē agebas, paupertati, sudori, piculis, ac mille obnoxius incōmodis. Iam ætas in melius cōmutauit oīa. Alia lōge res nūc est Ro. pōtifex: tu noīe tituloq; dūtaxat eras pōtifex. Quid si nūc videres tot sacras ædes regijs extructas opib⁹, tot ubiq; sacerdotū millia, p̄erosq; censu amplissimo, tot ep̄os armis & opibus sūmis pares regibus, tot splēdidissima sacerdotū palatia, p̄cipue ¶o, si Romæ videas tot purpuratos Cardinales, legionibus famuloꝝ stipatos, tot eq̄s plusq; regioꝝ, tot mulas bysso, auro, gēmis ornatas, aliq̄t soleis etiā aureis et argēteis calceatos. Iā si summū pōtificē cōspiceres, sublimē in aurea sella militū humeris vehi, ad manū morā passim oēs adorātes: si strepitū audires bombardarū, si clangorē tubarū, si bombōs classicorū, si fulmīa machinarū videres, si ppli applausus, si acclamatōes, si oīa tædis cōlucētia, si sūmos etiā p̄cīpes ad beatorū oscula pedū vix admitti. Si spectasses Ro. illū sacerdotē pede coronā aureā īponentē impatori Romāo qui rex est regū oīm (si qd mō valerēt iura scripta) q̄q; nihil obtinet, nisi magni nomīs umbrā. Hec quā si vidisses, audissesq; qd radē diceret: PE. Tyrannū plus q̄ mundanum vidē me,

Christi hostem, ecclesiæ pestē: IV. Secus loqueris, si vī unum meorū triumphorū spectasses, vel eū quo Bononiam sum inuectus, vel quē egī Romæ subactis Venetis, vel q̄ Bononia fugiens Romā sum reuect⁹, uel quē hic egī postremum, Gallis p̄ter oēm spē fustis apud Rauēnam: si mānos, si caballos, si militū armatoꝝ acīē, si ducum ornāmēta, si delectorū spectacula puerorū, si faces undiq; lucentes, si ferculorū apparatū, si pompā ep̄orū, si cardinaliū fastū, si trophea, si manubias, si in coelū reboātes plebis ac militū acclamatio- nes, si plausu p̄strepētia oīa, si lituoꝝ cantū, tubarū tonitrua, bombardarū fulmīa, si sp̄arfos in populū numos, si me veluti numē qddā sublimē ferri spectasses, toti⁹ pompæ caput & authorē, tū Scipiōs, Aemiliōs, Augustos, sordidos ac frugales dixisses præ me. PE. Ohe, satis triumphorum gloriosissime miles, immo illos, licet ethnicos, odio tui complecterer, q̄ cæsis tua causa tot christianorum milibus, triumphos agebas sanctissimus in christo pater, tot legiōibus interitus author extitisti, q̄ ne unam animulam, neq; uerbo, neq; uita Christo lucrifeceris. O paterna viscera, o dignū christi vicariū, qui semetipm impendit ut omnes seruaret. Tu ut unum pestilens defēderes caput, totius orbis exitium accersisti.

I V L. Ista loqris, q̄ inuideris gloriæ nostræ,
dum p̄spicis q̄ humilis fuerit tuus ep̄atus cū n̄ro
collatus. **PE.** Audes impudens tuam gloriam
cū mea conferre? Tametsi mea gloria, christi glo-
ria est, non mea. Primū omniū si mihi das chri-
stū optimū esse, uerūq; p̄cipē ecclesie, ip̄e mihi
claves regni dedit, ip̄e pasce das oues cōmisit, ip̄e
se meā fidē suo p̄conio approbauit: te pecunia, te
studia mortaliū, te fraudes fecere pōtificē, si mo-
do pontifex is appellandus est. Ego tot animarū
milia ch̄ro lucrifici: tu tot in exitū traxisti. Ego
Romā antea gētilē, prim⁹ Christū docui: tu chris-
tianæ iā gentilitatis extitisti maḡ. Ego uel um-
bra corporis sanabam ægrotos, liberabam a dæ-
monio vexatos, ad vitā reuocauī defunctos, &
quacūq; incederē beneficijs implebā oīa. Quid
ipse tui habuere triūphī? Poterā verbo quē uolu-
issem tradere satanæ: & quantū potuerī, experta
est Saphira cū suo marito, Tamē quicquid habe-
bā potestatis, in utilitatē omniū consumpsi. Tu
oībus inutilis, si quid poteras, imo, & quod nō
poteras, ad publicā orbis perniciē vertisti. **I V.**
Demiror, cur in cathalogo gloriarū tuarū nō hęc
etiā addis, pauperiē, vigilias, sudores, tribuna-
lia, carceres, vīcula, p̄bra, plagas, cruces deniq;
PE. Recte admones. Nam istis de rebus iustius

non cōuenire sacerdotibus, imo ne christianis q̄-
dem, uerū hæc alias. Cur tam accurate te Ligurē
esse prædicas: q̄si quicq; hoc ad Christi vicariū
p̄tineat, qua gente sit oriūdu. **I V.** Imo sūmam
existimo pietatē, gentē meā nobilitare: proinde
titulum hūc, numismatis, statuis, fornicibus, ac
parietibus omībus inscribo. **PE.** Ergo patriā
nouit q̄ patrē nō nouit? At ego initio putabā te
de celesti Hierusalē credentī patriā loq; deq; illi
us unico principe, cui⁹ optāt illi sanctificari, hoc
est, illustrari nomē. Sed cur addis, Sixti ex sorore
nepotē, quē q̄dem hominē demiror nūq; huc
accessisse: præsertim cū & summus fuerit Pontifex,
& tibi tāto duci cognat⁹. Quare dic obsecro,
q̄d hominis fuit sacerdos ne? **I V L.** Imo miles
egregius, tum eximie religiōis, nempe Franciscā-
næ. **PE.** Equidē Franciscū vidi quondā viz
inter laicos optimū, opū, uoluptatis, ambitionis
summū contemptorem. An pauperculus ille ta-
les nūc habet satrapas? **I V L.** Tu quantū uideo
molis quēquā ad meliora p̄ficere. pauper erat &
Benedictus, cum huius posterī nūc adeo diuites
sūt, ut nos etiā illis inuideamus. **PE.** Pulchre, s;̄
ad rē redito, de Sixti nepote. **I V.** Cōsulto id facio
nimis: ut obturē os illis, q̄ me ex illo propugna-
tū affirmāt, nimīū libere. **PE.** Libere, s;̄ nū & x̄c

IVL. Atqui non est istud e pōificia dignitate, cuius ubiq; habēda est ratio. **PE.** At ipsa sui rationē ita demū rectissime mihi uidet habitura, si nihil admittat qd iure possit oppbari. Sed obtestor p pontificiā maiestātē dic mihi bona fide, est ne ista iam via vulgaris, ac solennis ad summū pontificiū perueniēdi, quā mō depingebas?

IVL. Aliquot iam seculis hāud fuit alia, nisi forte qui mihi successurus est, alia creabitur via. Nam ipse summum āsecutus pontificiū, statim edita formidabili bullā caui, ne quis simili ratiōe ad eū honorē penetraret, eā bullā & paulo ante mortē renouauit: qntū sit ualitura, uiderint alij. **PE.** Opinor neminē rectius id malū describere potuisse: sed illud miror, quēq; inueniri, qntū hoc velit suscipere, pseri quū tot occupatiōibus sit (ut audio) obnoxii, & tanto negotio ad id sit eludandū. Nā me pōifice vix quisq; viderat adigi, ut presbyteri aut diaconi suscipere honorem. **IVL.** Neq; mirum adeo. nā illis temporib⁹ census episcoporū & premium nihil aliud erat, q̄ labores, vigiliæ, ieiunia, doctrina, sæpenumero mors: nūc regnū est ac tyrannis. & q̄s pro regno, si spes sit nō dimicet? **PE.** Sed age, qd Bononia, num a fide descuerat, ut fuerit sedi Romane restituenda? **IVL.** Bona vba, nō hoc

gloriabor, q̄ de miraculis. Horū noīe Christus nos iussit gaudere & exultare. horū noīe nos beatus vocauit. Ita Paulus collega quondā me⁹, cū sua iactat facinora, nō cōmemorat vrbes armis expugnatas, nō legiones ferro cæsas, non orbis principes ad bella concitados, non fastus tyrānicos: sed naufragia, vincula, flagra, pericula, insidias. hic est triumphus vere ap̄licus. hæc est gloria christiani ducis. Iactat ille quos genuerit christo, quos ab impietate retraxerit. Nō quot ductorum milia congesserit. Deniq; nos cum Christo perpetuū iam agentes triumphū laudibus psequitur & mali: Te nemo nō execrabit, nisi vel tui similis, vel adulator. **IV.** Rem inauditam audio. **PE.** Credo. nam qui tibi fuisset otii euāgelicas euoluere literas, Pauli, measq; epistolas lectitare, tot legationibus, tot foederibus, tot rōnibus, tot exercitib⁹, tot triūphis occupator. At cætere qdē artes omēs animū desyderāt sordidis vacuū curis: Christi vero disciplina, pectus requirit ab omni contagio terrenæ sollicitudinis purgatissimū. Nec enim tantus magister e cœlo descendit in terras, vt facilem aliquā, aut vulgarem philosophiā traderet mortalibus. Non otiosa neq; secura professio est, esse christianum, voluptates omnes ceu venenū aspernari. Diuini

as perinde vt lutū calcare, vitam pro nihilo ducere, Hæc est christiani hominis professio. Hæc quæ niam intolleranda videntur, ijs qui nō christi spiritū aguntur, ad inania quædam vocabula, merasque ceremonias deflectūt, & factitio capiti christi, factitiū addunt corpus. IVL. Quid tandē mihi boni reliquū facis, si me numis exuis, si regno spoliās, si nudas scēnare, si voluptatib⁹ abdicās si vita deniq; priuās? PE. Quin tu igit̃ ip̃m christum infelicē pronuncias: qui cum esset omnium summus, ludibriū factus est omnium in paupertate, sudoribus, ieiunijs, in fame vitam omnem peregit: deniq; morte omnium probrosissima defunctus est. IVL. Inueniet fortasse qui laudet, qui imitetur neminem, his sane tēporib⁹. PE. Atqui hoc ip̃m deniq; laudare, ē imitari. Quāq; Christus nō orbat suos bonis, sed pro falsis bonis, veris & æternis locupletat, at non locupletat nisi prius oībus hui⁹ mūdi, bonis abdicatos ac repurgatos. Vt ipse rotus erat celestis, ita corp⁹ suū, hoc est, ecclesiā sui simillimā esse voluit. i. a mūdi contagijs alienissimā. Alioqui qui posset esse idem cū illo, qui sedet in coelis, si terrenis adhuc fecibus imergat̃. Verū vbi fuerit excussus ab omnibus huius mundi cōmodis, atq; etiam quod anxius est, affectibus, Tum deniq; Christi

suas explicat opes: pro relictis mellitis, imo multa aloē tūctis voluptatibus, celestium gaudiū gustum impertit, pro relictis opibus longe præstantiores impertit. IVL. Quas obsecro? PE. Nisi tu vulgares opes putas, prophetiæ donū, donū scientiæ, donū miraculorū, nisi vilem putas christum ipsum, quem quisquis habet, in ipso possidet omnia. Postremo nisi nos hic pauperē agere vitam putas. Ita q̃s q̃sq; in mūdo, est afflictior hoc vberius delicias in christo: quo in mūdo pauperior, hoc in christo locupletior, quo in mūdo deiectior, hoc in illo sublimior & honoratior, quo minus viuit in mundo, hoc magis viuit in christo. Verū cum totū corpus suū purissimū esse voluit, tū precipue ministros, hoc est ep̃os: & inter hos quo quisq; maior est, hoc sit christo similior & ab omnibus mūdi cōmodis expeditior & exoneratior. Nunc cōtra video, eū qui Christo proximus, atq; adeo par haberi vult, omnium maxime rebus sordidissimis immersum, pecunijs, ditōibus, copijs, bellis, scēderibus, vt ne quid interim de vitijs dicā: Et postea cum sis alienissimus a Christo, Christi tamē tiulo ad tuā abuteris superbitiā: & illius p̃textu, qui regnū mundi despexit, mundanū tyrannū agis: & verus christi hostis, agis honorē Christo debitū, Benedicis alijs:

ipse maledictus. Aperis alijs cœlũ, vnde ipse pro-
cul exclusus es. Cõsecras execratus. excõicas, cui
nihil est cum sanctis cõmune. Quid .n. inter te &
Turcarũ ducem, nisi quod tu christi vocabulũ
p̃texis? Certe mens eadem, cõsimiles vitæ sor-
des, Tu maior orbis pestis. IV. Atego cupiebã
ecclesiã oĩbus bonis exornatã: Sed Aristotelem
aiunt tres bonorũ ordines constituere: quorũ que-
dam sunt fortunæ, quædã corporis, quædã ani-
mi. Itaq; nolebã bonorũ ordinẽ inuertere. A for-
tunæ bonis cœpi: fortasse paulatim ad animi bo-
na venturus, nisi p̃matura mors terris me eripu-
isset. PE. P̃matura sane, nempe septagenariũ
q̃q; quid opus erat aquã igni miscere? IV. At
qui si defunt ista cõmoda, vulgus nos nō pili fa-
ciat. Quin nunc quoq; metuũt & oderunt. Atq;
ita tota respu. christiana collabereĩ, ni cõtra vim
inimicorũ sese tueri queat. PE. Imo si christiano-
rum vulgus cõspiceret in te veras christi dotes,
nempe vitę sanctimonĩã, sacra doctrinã, charita-
tem flagrantẽ, prophetiã, virtutes: hoc te magis
suspiceret, quo a mũdi cõmodis intelligeret mũ-
diorem. Et christiana respu. latius floreret, si pu-
ritate vitæ, si contẽptu voluptatũ, diuitiarũ, im-
perij, mortis, gentilibus esset admiranda. Nunc
non solũ contracta est in angustissima, verũ et

si diligentius excutias, plerosq; nō e dũtaxat in-
uenies christianos. Quæso te non reputabas te
cum cum esses sũmus ecclesiæ pastor, quib⁹ mo-
dis nata esset ecclesia, quibus aucta, quibus cõsta-
bilis: Num bellis/num opibus/nũ equis? Imo
patientia/sanguine martyũ & nostro/carcerib⁹
flagris. Tu ecclesiã dicis auctã: cum humana di-
tione onerati sunt illius ministri. Ornata vocas:
cum mundi muneribus ac delitijs inquinat. De-
fensam appellas, cum pro sacerdotũ peculio mũ-
dus vnũuersus bellis perniciosissimis conflictat.
Florentẽ dicis: cum mũdi voluptatibus ebria est
Tranquillã, cum nemine reclamante, diuitijs,
ĩmo vitijs fruit. Atq; his bracteatis titulis p̃ci-
pibus imposuisti: qui te p̃ceptore docti, ma-
gna sua latrocinia ac furiosos conflictus, Christi
defensionem vocant. IV. At qui ista nunq; ante
hac audiui. PE. Quid igit̃ docebant te concis-
onatores? IV. Ab illis quidem nihil nisi meras
laudes audiebam: phaleratis verbis mea p̃conia
detonabant, me louem fulmine concutientẽ oĩa
me verũ quoddã numen esse predicebãt: publi-
cam orbis salutẽ: aliaq; id genus permulta. PE.
Nec mis̃ sane, nullũ extitisse qui te condiret: cũ
tu sal-esses infusus & fatuus. Nam id proprium
ap̃fici viri munus/ alios docere Christũ/ idq; pu-

issime. IV. Nō aperis igit: PE. Cuius potius
q̄ tali pesti. Nam tibi quidē omnes excōicati su-
mus. Sed vis consiliū non malū: habes manum
hominū firēnuorū: habes pecuniā imensam: es
ipse bonus edificator: extrue tibi nouū aliquem
paradisum, sed probe munitam: ne possit a caco-
dæmonibus expugnari. IVL. Imo faciā quod
me dignū est: operiar mēses aliquorū: & auctis co-
pijs meis, vi deturbabo vos istinc: nisi in deditio-
nē venietis. Neq̄ em dubito qn breui sint ad me
ebelloz stragibus lx. hoīm milia pūctura. PE.
O pestē: o miserā ecclesiā. Sed heus Genier: nam
tecū magis libet cōfabulari, q̄ cū isto deterrimo
monstro. GE. Quid est? PE. Sūt istiusmodi ce-
teri quoq̄ epī: GE. Bona pars huius est farinæ
verū hicoīm aīsignamus. PE. Tu videlicet ho-
minē ad tot excitaſti flagitiā: GE. Ego minime
īmo adeo p̄currebat, vt ipse vix alis adiutus asse-
qui possem. PE. Sane non miror si huc tam pau-
ci adueniunt: cum hmōi pestes ecclesiæ guberna-
culis assideant. qñquidē vulgum vtcūq̄ sanabi-
lem esse, vel hinc cōijcio: qđ ob solū pontificis
titulū, tam spurcæ cloacę defert honorem. GE.
Rem ipsam dicis: sed iam dudū innuit mihi me-
us imperator: & baculū mouet, itaq̄ Vale.